

JEDOVATÉ SMÝŠLENÍ A BOŽÍ ANTIBIOTIKA

10.3.2024, Kamil Vystavěl

4. Mojžíšova 21,4-9: *Z hory Hóru táhli dál cestou k Rákosovému moři, aby obešli edómskou zemi. Avšak lid propadl na té cestě malomyslnosti a mluvil proti Bohu a proti Mojžíšovi: "Proč jste nás vyvedli z Egypta? Abyste nás na poušti umořili? Vždyť tu není chléb ani voda! Tato nuzná strava se nám už protiví." I poslal Hospodin na lid ohnivé hady. Ti lid štípali, takže v Izraeli mnoho lidí pomřelo. Lid přišel k Mojžíšovi a přiznával: "Zhřešili jsme, když jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě. Modli se k Hospodinu, aby nás těch hadů zbavil." Mojžíš se tedy za lid modlil. Hospodin Mojžíšovi řekl: "Udělej si hada Ohnivce a připevni ho na žerď. Když se na něj kterýkoli uštknutý podívá, zůstane naživu." Mojžíš tedy udělal bronzového hada a připevnil ho na žerď. Jestliže někoho uštkl had a on pohlédl na hada bronzového, zůstal naživu.*

Malomyslnost

... táhli dál k Rákosovému moři: Byla to dlouhá, předlouhá cesta pustinou. A byla to rozumná a dobrá cesta, Izrael touto dlouhou oklikou šel z dobrého důvodu: *aby obešli edómskou zemi.* Díky tomuto obchvatu se vyhnou nepřátelům, kteří jim nedovolili projít svým územím (viz 4. Mojžíšova 20,14-21). Raději obejít a nechat Edóm na pokoji, než dráždit a vyhledávat konflikt.

Ale zatímco se obezřetně a elegantně vyhýbali nepříteli vnějšimu, objevil se starý známý nepřítel uvnitř: malomyslnost. Nenápadně a opatrně se vkrádá jakýsi tíživý pocit. A pocit přerůstá v myšlenky, vyslovená myšlenka zasévá podobný pocit v dalších a síť nespokojenosti tak může růst a získávat na síle. Snad v Izraeli nebylo dostatek empatických uší, které by ten nepříjemný pocit vyslechly, pomohly nést a překonat?

To nám příběh neříká. Čteme jen toto: *Na té cestě lid propadl malomyslnosti a mluvil proti Bohu a mluvil proti Mojžíšovi.* Vznikl jakýsi mohutný a hlasitý proud lidí, kteří svorně sdíleli a vzájemně přizívovali či rozfoukávali svoji vlastní malomyslnost: *Proč jste nás vyvedli z Egypta? ...* (máme sice co jíst, neumíráme ani žízni, ani hladem, ani žárem, ani zimou, nemáme nesnesitelnou práci ani neúnosné starosti, ale) *ta nuzná strava se nám už protiví.* Už je to moc dlouhé, už je to fakt hrozná nuda, už je toho jednotvárného plahočení a každodenního sbírání vezdejšího chleba příliš.

Ach ta nuda. Kdo ví jestli by bejvalo nebylo lepší si pro povyražení přece jen trošičku zaválčit s těmi protivnými Edómci? Ale my teď musíme jejich zemi tak dlouze a složitě obcházet! Složitě se vyhýbáme konfliktům a rizikům. Poslyšte a nebylo to v tom Egyptě, – v tom otrokářském světě, v těch kleštích, které nás svíraly tak, že jsme úpěli k Bohu a toužili po změně – nebylo to tam nakonec přece jen o něco zajímavější?

Nuda

Nuda je něco podivného. Je to rozpoložení, které člověka nutí začít se sebou něco dělat, najít si nějaké povyražení. Na střední škole jsem měl kámoše, kteří – aby se neukousali a neumořili nudou – malovali fixou na zdi a na záchodky, testovali různé drogy, zkoušeli otočit auto na střechu, obstarali si tetování a za rok si ho zase dávali odstranit, zkrátka hledali nějaké povyražení, aby se ta jejich zaopatřená prázdnota dala líp vydržet.

A nebo se dá ta stejná nuda chytnout na jiný konec: Nuda je Boží dar, který pomáhá lidem nespokojit se s nesmyslným způsobem života, dar, který vyprovokoval mnoho velikánů hledat, toužit, snažit se, tvořit a vytvořit něco krásného, něco hodnotného.

V případě Izraele z té jejich malomyslné tvorby nic moc krásného nevzniklo. Začali žonglovat s vlastní historií, zkoušeli dobré a zlé události různě míchat, útlak a svobodu si vyložili po svém: na všem dobrém se přece vždycky dá najít něco špatného, ne? A naopak: Za Adolfa Hitlera málem vybudovali napříč naší zemí dálnici, kterou bychom teď tak moc potřebovali. *Lid ... [takto] mluvil proti Bohu a proti Mojžíšovi: "Proč jste nás vyvedli z Egypta? Abyste nás na poušti umořili? Vždyť tu není chléb ani voda! Tato nuzná strava se nám už protiví.*

Zastavit jedovaté smýšlení

Písmo raději ani nezaznamenává, co všechno hrozného malomyslní a znudění lidé tenkrát vypustili z úst. Ale muselo to být hodně ošklivé a hodně jedovaté, protože hned v následujícím verši čteme: *I poslal Hospodin na lid ohnivé hady. Ti lid štípali, takže v Izraeli mnoho lidí pomřelo.*

Tento verš zní drsně a krutě. Bůh skutečně poslal na svůj vlastní lid smrtonosné ohnivé hady?

Vážený pane vypravěči, to je hodně silné kafe, nezdá se vám?

Vždyť by se ten příběh dal vyprávět i jinak. Klidně by se tam dalo napsat, že Izrael se na své cestě zkrátka došel do krajiny, kde shodou okolností takoví jedovatí hadi žili. To se přece občas stává, že se nevědomky přimotáme zrovna na místo, kde hnízdí vosy a pak dostanete nějaké to žihadlo. Nebo ne? Izraelci se možná jen tak náhodou připlétli do hnízdiště kousavých hadů.

Ale biblický vypravěč to takto nevypráví. On viděl skryté souvislosti. Troufl si dosti přímočaře a bez okolků říci, že v Izraeli nastalo něco, co by se dít nemělo, a toto špatné jednání způsobilo, vyprovokovalo a spustilo velice bolestivé důsledky. Když totiž vypouštím jedovaté řeči a když se mi v mysli zabydlují toxické myšlenky, pak hrozí, že i mé okolí se stane jedovatě nebezpečné. Izraelci si začali hrát s jedem zvaným malomyslnost a záhy na vlastní kůži zakusili, jak mocný je to jed. Ohniví hadi se stali zrcadlem, v němž mohli lidé rozpoznat sami sebe. A zdá se, že opravdu sami sebe poznali.

Výzva k pokoře

Příběh pokračuje takto: *Hadi štípali, takže v Izraeli mnoho lidí pomřelo. Lid přišel k Mojžíšovi a ...* Konečně tu byl pádný důvod ke stížnostem. Konečně nastala krize, která by stála za protest, nebo možná i za revoluci a změnu ve vedení Izraele. Vždyť Mojžíš své svěřence přivedl do hadího hnízda a teď by mu mohli vyčítat ledacos. Ale kupodivu ta krize a nouze měla úplně jiný účinek.

Štípaví hadi byli asi opravdu něco jako vyslanci od Boha, něco jako proroci, kteří beze slov zvali lidi k pokoře. Písmo praví: *Lid přišel k Mojžíšovi a přiznával: "Zhřešili jsme, když jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě..."* Jsme zváni k pokoře. Jsme vyzýváni, abychom se v malomyslnosti a v bezmoci spolehli na větší sílu a vyšší moc.

Ti hadi mi vlastně připadají tak trochu jako drsná antibiotika: Některé nemoci nelze zastavit a dostat z těla žádným jiným způsobem. Lidská pokřivenost je občas tak pevná a tak fatální, že musí být rozřhavana ve výhni jako železo, aby bylo možné ji opět narovnat a rozplést. Teprve mezi hady ohnivci se zásadně změnila řeč a smýšlení Izraele: *Zhřešili jsme*, velmi jsme chybovali... A tato změna řeči pomohla posunout a vytlačit malomyslnost pryč. Nyní už lidem ty jedovaté myšlenky nevládnou, už je neovládají, byly z přítomnosti přesunuty do minulosti. Sláva! Povedlo se! Izrael je zachráněn od svého vnitřního nepřítele.

Pomoc pro oslabené

Ale ještě to není vše. Ještě by bylo potřeba, aby ti plazivci si sebrali své saky-paky a zase zmizeli. Už přece vyřídili vše důležité. Nebo ještě ne? Antibiotika je potřeba dostatečně dlouho nechat působit, pak se musí vysadit, ale tím ještě člověk není hned zdrav a plný sil.

Bývalo by bylo lepší, kdyby nám ta malomyslnost nepřerostla přes hlavu. Kdybychom nezavřeli oči před dobrými dary, kdybychom nepřestali svými ústy Boha ctít a chválit. Jenže když s tím člověk přestane, když se ponoří do nespokojenosti, jedovaté síly jej poznamenají a pak je člověk slabý, příliš zesláblý, někdy se ani sám nedovede postavit správným směrem, natož aby samostatně volal k Bohu.

Ještěže je tu někdo další, komu o své slabosti a vysílení můžeme povědět. Izraelci přišli za Mojžíšem a řekli mu: *prosíme modli se k Hospodinu za nás. Jsme příliš slabí, jsme velmi zranění. Modli se k Hospodinu, aby nás těch hadů zbavil. Mojžíš se tedy za lid modlil. A Hospodin Mojžíšovi řekl: "Udělej si hada Ohnivce a připevni ho na žerd'. Když se na něj kterýkoli uštknutý podívá, zůstane naživu."*

Podivná záchrana. Hadi nevytizeli, hadi se neodplazili pryč. Cosi jedovatého kolem nás zůstalo, tu a tam to hrozivě zasyčí, tu a tam to někoho ošklivě poraní. Zároveň však se objevila cestička naděje – úzká sice, ale je tu a je dosažitelná. Vyprosený, vymodlený a s námahou vyrobený symbol na tyči, který se podobá skutečnému hadu. Bronzový had na vysoké tyči, jako symbol záchrany, který z daleka můžete očima zahlédnout. Také křesťanský symbol kříže nám připomíná to zlé, to špatné – lidskou krutost, zlobu, bolest a zkázu – avšak zároveň je v něm obsažená cestička naděje. A Písmo praví: *Když se na něj kterýkoli uštknutý podívá, zůstane naživu.*

Bože, děkujeme za tvou cestu naděje pro nás, slabé a malomyslné lidi. Prosíme tě, vysvoboď nás od malomyslnosti. Pozvedej ty z nás, kdo jsou obtíženi, vysílení a sevření. A ostatním vlévej bratrskou úctu i vytrvalost v přímluvných modlitbách. Pane, otevírej naše oči, ať spatříme a nalézáme tvé cesty k záchráně. Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista. Amen